

Ювілеї

БАГАТОГРАННА, ОДЕРЖИМА У ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТІТЬ. ДО 100-Х РОКОВИН ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА ОВСІЙЧУКА

Степан ПАВЛЮК

доктор історичних наук, професор,
академік НАН України, директор,
Інститут народознавства НАН України,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: ina@mail.lviv.ua

Києворуська історично-культурна матриця з кожним поколінням збагачувалась вишуканим національним колоритом. У закріпачених оселях народжувались геніальні творці, самородки, які підносили і уміцнювали дух народу. Зодчі, літописці, філософи, художники, книжники з ранніх протоукраїнських століть епохи Русі-України заклали основу високого мистецько-естетичного життя, яке не розгубилося віковими лихоліттями. Геніальні творіння іконописців-русичів, зодчих-храмобудівничих, велетів невмирущого слова підхоплювалися і щоразу доповнювалися новими смислами.

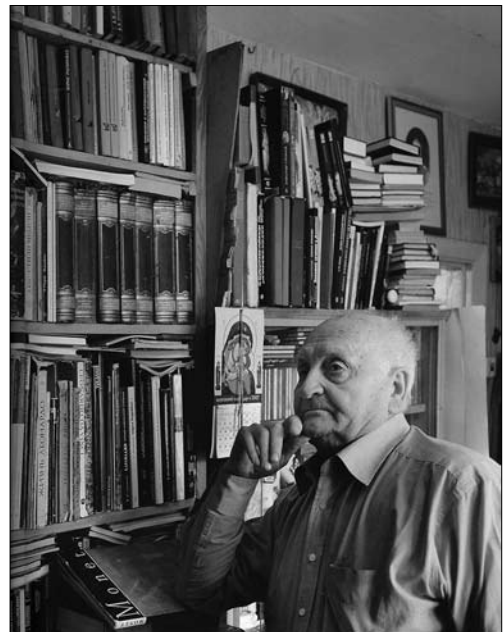
Статтю присвячено науковій діяльності українського мистецтвознавця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України, доктора мистецтвознавства, професора кафедри сакрального мистецтва Львівської національної академії мистецтв, члена спеціалізованих Вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, завідувача відділу мистецтвознавства Інституту народознавства НАН України, лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка та академічної премії імені Івана Франка, члена-кореспондента Академії мистецтв України Володимира Антоновича Овсійчука. Актуальність дослідження обумовлюється 100-літнім ювілеєм митця.

Століттями поневолену московією Україну намагались загнати у прокрустове ложе її творчий світ, мистецькі вподобання і прагнення, свідомісну свободу і широчінь мислення українця. Брутальної сили вистачало окупанту на політичне і фізичне уярмлення, але вгамувати творчу стихію не вдалось. Соціальне закріпачення не зуміло, було безсилим погасити, вгамувати непереборну міцність, віками виплекану традиційність сімейного, громадського буття, у якому творилась висока народна культура і всезагальна християнська любов, пошанівок і взаємодопомога у взаємостосунках.

Когорта наукових аналітиків намагалась розшифрувати, донести прихований зміст художнього словесного чи малярського сюжету до масової аудиторії. У цьому контексті як глибокого знавця художньої артистичної культури українців виступає особистість Володимира Овсійчука, столітній ювілей від дня народження якого вшановує Україна.

Українська земля виловила унікальні постаті, такі як: Григорій Сковорода, геній Слова і Пензля Тарас Шевченко, багатьох, чия творчість збагатила світ.

І при цьому пам'ятаємо цинічний стиль переслідувань окупаційною московською владою, починаючи з царської і закінчуючи більшовицькою. Всеохоплююча цензура і зневаження будь-якого прояву національного культурного життя. Анафемі і нещадній критиці, глумленню піддавалось все, що все-таки пробивалось до суспільства. Подана стисла інтродукція пояснює складні умови не тільки для тих, хто

Іл. 1. Володимир Антонович Овсійчук у своїй книгозбірні. 2014-й рік

Іл. 2. Директор Інституту народознавства С. Павлюк та В. Овсійчук вітають Бориса Возницького з 80-літнім ювілеєм, 2006-й рік

творив культурний спротив, але і тих, хто поширював інформацію про творче воїнство, деколи в завуальованій формі, а, почасти, і відвертою вибуховою думкою.

Багатогранний обдарований юнак з Волині Володимир Овсійчук (іл. 1) наполегливо шукав можливість, насамперед, проявитися на оперній сцені, володіючи природними даними голосу. Прослуховування у класі Соломії Крушельницької виявили голос унікальної тональності. Найвидатніша співачка світу зробила застереження, що голосу юнака властивий народний колорит. Отож оперна перспектива не склалася, однак голос Маестро Овсійчука зачаровував у різних життєвих ситуаціях. Крім народних пісень вишукано звучали окремі фрагменти світових опер. Не вгамовувався Овсійчук на шляху до сцени, як не оперної, то, принаймні, театральної. І він зопалу подався до Київського театрального інституту. Однак і тут невдовзі проявиться криза вибору, незважаючи на високу успішність у навчанні. Добрих, проникливих осіб, на щастя, є достатньо, і

таким виявився один з професорів, Белов, який порадить студентів, побачивши в ньому великий нахил до мистецтвознавства, спробувати долю в Ленінградській Академії мистецтв.

Наполегливий юнак зуміє стати студентом і цього унікального центру навчання малярського мистецтва, покинувши мрію актора. Санкт-Петербург приваблював Овсійчука незмірним багатством світових колекцій картин величних європейських митців, а насамперед змогу довідатись про життя і творчість, за час перебування, Національного Генія Шевченка. Але прикрощі не покидали одержимого до знань Володимира. Неспроможність дати собі раду хоч би в якомусь харчуванні змусила його покинути і оцю благословенну мрію — наповнитись розумінням високого мистецтва.

Одужавши, підбадьорившись у рідному селі, шлях поступу високої освіти продовжився. На цей раз буде історичний факультет Львівського університету, який успішно завершить, здобувши диплом фахівця з історії. Якраз набуті знання і розуміння

історичного процесу державного будівництва, буття народу, у якому сфера культури проникатиме невимушено, як органічна потреба, яка не акцентуватиме на собі вимогливу увагу, а буде присутньою в усіх сферах життя, особливо знадобляться у розмірковуванні над природою високого мистецтва в усіх його проявах. Історична освіта стане в пригоді при розгадці багатьох мистецтвознавчих питань.

Особливо щасливий етап у життя Овсійчука складеться у Львівській картинній галереї, де він присвятить себе захоплюючій праці, пов'язаній із опікою і збереженням унікальної мистецької національної спадщини. Маєстро зізнається, що це були неперевершені 27 років праці з вимогливим і професійним керівником Борисом Возницьким (іл. 2). З ним вдалось врятувати тисячі неповторних пам'яток сакрального мистецтва від знищення їх отупілими комуністичними опричниками, які нарекли себе ворогами всього церковного, а отже неперевершені ікони, скульптури, розкішна церковна обстава піддавались анафемі та руйнуванню разом із храмами.

Але апофеозом реалізації творчих невичерпних можливостей Овсійчука виявиться тривалий період праці в Інституті народознавства НАН України, як завідувача відділу мистецтвознавства (іл. 3).

Повнота знань про європейське мистецтво була успішно застосована у дослідженні малярської культури у праці «Образотворче мистецтво Югославії».

В 1985 році про українську художню культуру заманіфестує фундаментальною працею «Українське мистецтво другої половини XVI — першої половини XVII ст. Гуманістичні та визвольні ідеї», ідеї якої будуть в основі докторської дисертації і захист відбудеться у Москві.

Мав щастя, разом з Дмитром Крвавичем, бути буквально на тріумфальному захисті докторату в Москві, перед вишуканою московською мистецтвознавчою елітою. Володимир Овсійчук був захоплений свободою думання москвичів. Будучи за віросповіданням православним, тонко, вишукано і точно підтримали основоположні ідеї дисертанта про прогресивність уніатського руху, який неодмінно позначився в усіх мистецьких жанрах, культурі, і літературі зокрема.

Незабутньою для уже визнаного в Україні Маєстро стане подія, коли його науковий доробок, у яко-

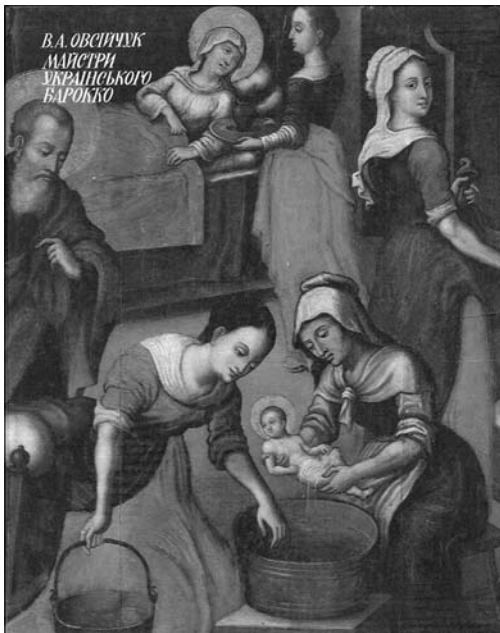
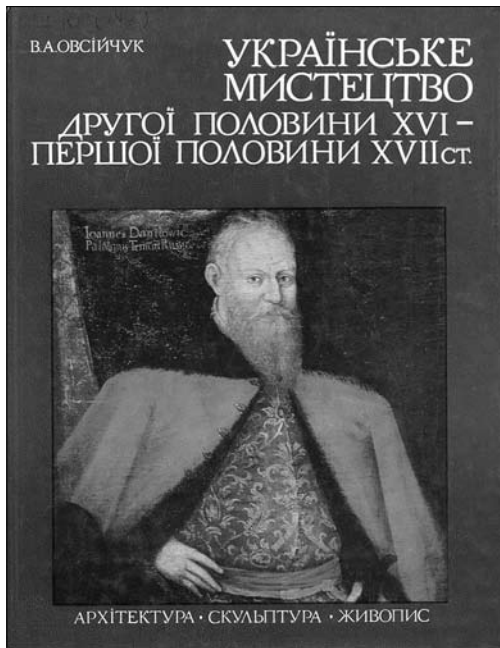

Іл. 3. В. Овсійчук з науковцями відділу мистецтвознавства у Почаївській лаврі

му ґрунтовно утверджується творча сила українців, їх європейський рівень та художня стилістика, гуманістична ідеологія — монографії «Українське мистецтво другої половини XVI — першої половини XVII ст. Гуманістичні та визвольні ідеї» (1985) та «Майстри українського барокко» (1991) — будуть вшановані Національною премією ім. Тараса Шевченка (іл. 4, 5). Несподіване, але заслужене визнання. Пам'ятний 1994 рік.

Складалося враження, що вчений міг розробляти одночасно декілька наукових тем. Ще фахівці, та й усі, хто тільки захоплювався національною культурою, вчитувалися, вивчали попереднє дослідження Овсійчука, як уже була готова наступна книга, яка з виходом у світ 1996 року по-справжньому подивує українську мистецтвознавчу науку новими вмотивованими ідеями про високість українського мистецтва, його генези з киеворуського часу.

Ще одна особливість цього видання — книга «Українське малярство X—XVIII ст.: проблеми кольору» стала насправді першою в українській державі книгою, виготовленою на високому поліграфічному рівні, презентабельним сувеніром для високих гостей. На зустрічі з німецькими колегами Президент НАН України академік Борис Патон привіз різні цінні сувеніри, і в тому числі згадану книгу. Як він із приємністю буде розповідати, найбільше захоплення викликала власне книга авторства Володимира Овсійчука, а ще те, що вона підготовлена в одному з його Інститутів.

Іл. 4, 5. Книги Володимира Антоновича Овсійчука, вшановані Національною премією ім. Тараса Шевченка

Овсійчукове перо завжди було в дії. Побачив світ один творчий шедевр, як уже верстався інший — винятково експресивна праця про життя і творчість колоритної постаті Олекси Новаківського, яскравість і особливість художнього письма якого можна порівняти хіба що сукупно зі стилістикою письма крадчих художників Європи XIX століття. Вченому вдалось розкрити манеру малювання Новаківського у порівнянні з європейськими тодішніми тенденціями. На емоційному піднесенні, пізнавши мистець-

ку вартість творчості художника, Овсійчук вигукне на весь світ: «Життя Новаківського — це легенда, гідна подиву... — це з Божої ласки великий митець, і таким він залишився... аристократ високого духа» [1, с. 10].

Базова історична освіта сприяла вченому ґрунтовно розпізнати реакцію мистецької сфери, її непогамовність і чутливість до суспільного настрою, потреб, сили природного прагнення народу до свободи. В. Овсійчука охопило нестримне бажання розгадати, роздивитися прояв суспільної реакції на повне поневолення українців російським царатом після Переяславської угоди 1654 р. засобами художньої творчості. Європейські народи XVII—XVIII ст. жили у стихії просвітницької ідеології, в підґрунті якої були закладені ідеї свободи, рівності природних прав людини, тоді як Україна, пригнічена невіглаством московського абсолютизму, могла і не знайти у собі інтелектуальних, подвижницьких потуг на зачаткування прогресивного просвітницького руху. Однак знайшла. Когорта українських просвітителів — С. Десницький, Я. Козельський, П. Лодій, В. Каразін та інші розбудили суспільство до боротьби за власну гідність, як основу у спротиві московській самодержавній рутині. Українська інтелігенція XVIII—XIX ст. сконцентрувала увагу суспільства на визначальних прикметах етнічної спільності, якими виступали народні традиції способу життя, побуту, фольклор, мова, література, мистецтво тощо.

І вчений шукав відображення цього процесу у мистецтві. Він розкрив у мистецьких творах еволюцію від стану розгубленості, роздуму і нерішучості, до усвідомленого національного самовиразу, який проявиться у новій суспільній течії — романтизмі. Царат нав'язуватиме класицизм, щоб внести в Україну чужу ідеологію російської імперії, а мистецькі твори, на противагу, яскравітимуть національним колоритом і образністю. В монографії «Класицизм і романтизм в українському мистецтві» (2001 р.) В. Овсійчук засобами мистецтва блискуче пояснює українські суспільні колізії. Кріпосницькі зусилля російського колоніального режиму лише розпалювали соборницьку жагу любові до національних святинь, до їх підсилення через власну творчість. Усередині XIX ст. німецький мандрівник Й. Коль, перебуваючи в Україні, помітить: «Відраза українців до москалів... зростає.. Немає жодного сумніву, що колись велетенське

тіло російської імперії розпадеться, і Україна стане знову вільною й незалежною державою» [2, с. 5].

Творчість в українському суспільстві XVIII—XIX ст. виявиться формою самоутвердження і боротьби за свою національну незалежність. Суспільство шукатиме засобів виходу з кризи, часто-густо пропонуючи невпевнені, нерішучі кроки.

Енергійна поява романтизму, не як мистецького стилю, а, радше, течії, стала світоглядним і суспільним виразом національного почуття і настрою. Настрою, одержимого у боротьбі за національні ідеали, настрою відваги і героїзму. Епохальним втіленням цього стає величава постать Шевченка.

Дослідник невпинно шукає ще те невивчене, яке є квінтесентним для культурної історії народу. Першоосновними стали праці про український Ренесанс, генезу мистецтва ікономалювання і його українську своєрідність, стихію українського романтизму в мистецтві тощо. Працюючи над згаданими темами, В. Овсійчук весь час приглядався до сокровенної наукової проблеми — малярська велич Шевченка. Його вабив європейський контекст Шевченка, його справжня малярська культура, а не поверхова інтерпретація його художньої творчості, хоча й у хорошому патріотичному розумінні як національного Месії. З душевною напругою тривав уже декілька років поспіль процес підготовки монографії про Шевченка — художника, щоразу з уточненням позиції про його стилістику, манеру, жанровість творчості, сюжетне наповнення тощо. Один тільки штрих. Далеко по-іншому подана унікальна картина Шевченка «Катерина», яку здебільшого пояснюють як драматично-побутову, конфронтаційну етносвідомісну сцену, у якій, безумовно, закладений такий сюжет. Однак Овсійчук вважає її як епічне полотно трагедійного політичного стану українців. Композиційно картина укладена за класичним принципом, коли кожна її деталь промовиста, спрямована на підсилене сприйняття ідеї художнього твору. На думку вченого, за експресивністю вирішальних засобів із залученням окремих маркерів-знаків національного буття — це явище у малярській культурі Європи. Весна народів 1848 р. з ідеєю визволення буде представлена багатьма художниками, але не так тонко буде схоплена національна суть політичної ситуації, як це зреалізує Шевченко у своїй «Катерині». Дослід-

ник невпинно шукає ще те невивчене, яке є квінтесентним для культурної історії народу.

Висока Шевченкова творчість, чистота почуттів, непохитність у обраній нелегкій долі пригорнула до нього народ, який з «Кобзарем» зміцнив свою одержимість на святому шляху національної незалежності. Одночасно багато підкорених народів причастились Шевченковою свободолюбністю, розгорнули прапори визвольної боротьби, а інші захоплювались небуденним талантом і сміливою вдачею. Особливо у російському середовищі інтелектуальної еліти сприймали Шевченка як одного з найталановитіших поетів епохи, а заодно і найбільш народним. «Тараса Шевченка я ставляю поруч з іншими поетами-націоналістами, але жоден з них, навіть великий з великих — Міцкевич, не виявляв своєї любові до вітчизни в такій зворушливій формі, з такою майже шаленою силою» — так вишукано підкреслив своє розуміння місії поета відомий російський вчений Анатолій Луначарський [3, с. 6].

Десяток років роздумів, міркувань, побивань, здогадок, переживань В. Овсійчука над мистецькою палітрою Шевченка, величезним бажанням упіймати суть його малярського єства у контексті історичної долі України, щоб бути з його спадком художника не сформалізовано, а органічно небуденного талану, врешті повногосло і вичерпно сказати, що Шевченко «..залишається провідним митцем в історії українського мистецтва XIX століття. Шевченко-художник вражає високою культурою малюнка, він належить до невеликого гурту найвидатніших акварелістів світу, а як художник-портретист — вроджений майстер цього жанру та наче призначений долею зберегти образи великої кількості людей України, Росії, Казахстану. А «Притча про блудного сина» — його геніальне творіння, входить у шеренгу видатних творів європейського мистецтва XIX століття» [3, с. 7].

Монографія «Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури», підготовлена відомим мистецтвознавцем, лауреатом Національної премії ім. Т. Шевченка, членом-кореспондентом Академії Мистецтв України, професором, завідувачем відділу мистецтвознавства Інституту народознавства НАН України Володимиром Овсійчуком, ґрунтовно розкриває малярську майстерність Шевченка. Виключно цікава

Іл. 6. Інтелігенція Львова, зокрема і Заньківчани-театрالی, вітають В. Овсійчука з 80-річним ювілеєм, 2004-й рік

стильова особливість цього дослідження полягає в тому, що автор синтетично розглядає постать Шевченка у всіх його проявах — громадянській, поетичній, малярській, чим досягається повнота образу, який виявився для українського народу незборимою силою у вікових прагненнях національної Свободи, морально-естетичною опорою на цьому величому Шляху, а, врешті, — Лицарем нації і її Провідником.

В. Овсійчукові вдалося підняти у розумінні Шевченкового творчого генія так високо, куди не сягає наш буденний зір, завдяки кільком чинникам — аналітичному вивченню світової малярської культури, глибокому пізнанню історії України, незмірної любові до свого народу і постаті Шевченка.

Монографія стане помітним явищем у системі координат Генія Т. Шевченка. До сьогодні так повно і вичерпно ніхто не представив малярську велич Кобзаря, його національну ідеологію, втілену в художньому осмисленні історичної пам'яті народу, його внутрішньої зорієнтованості до національної свободи.

Автор своєю працею, написаною з одержимістю мандрівника у пустелі, який за будь-яких умов прагне досягти своєї мети, підкреслив Франкове розуміння величі Шевченка: «Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів сердець все наново збуджуватимуть його твори. Таким був і є для нас, українців, Тарас Шевченко».

Професор В. Овсійчук доклав своєї душі, серця і розуму, щоб ще одна грань Шевченкового дару, малярська, стала частинкою світової художньої культури.

Коли в Україні панувала свавільна суловщина, цинізм якої допустився навіть до заборони широкого вшанування роковин Шевченка, В. Овсійчук був учасником події, яку місцеві партійно-кагебістські структури охарактеризують як антидержавною, антирадянською. Це був 1985 рік. Мені в Інституті, як голові профкому, вдалось організувати вечір, приурочений пам'яті Т. Шевченка із залученням капели бандуристів обласного товариства сліпих, артиста Святослава Максимчука, який продекламує пое-

му Шевченка «Марія» (і це період брежнєвщини). Маєстро Овсійчук блискуче подає малярську велич Шевченка. Переповнений актовий зал Інституту, оскільки це був чи не єдиний у Львові Шевченківський вечір, був до сліз схвильований. Недарма блюстителі непорушності радянського ладу більше півроку будуть здійснювати наді мною екзекуючі, постійно допитуючись і змушуючи мене признатися, що це було придумане зборище націоналістів. А скільки було доносів на Овсійчука? Насамперед доносили, що Володимир Овсійчук був «націоналістично» одягнений — у жовту сорочку і синій галстук, що лекція носила явно тенденційний, зневажливий до радянських художників зміст, що багато висловлювань було протиросійських тощо (іл. 6).

До українського ікономалювання можна підійти як до феноменального явища, через призму якого сприймається і пізнається духовний та естетичний світ українця, а на основі цього розкривається інтелектуально-освітній рівень народу, із середовища якого появились небуденні, нині нам невідомі за прізвищами, достойного художнього рівня іконописці. Побачивши цей феномен, Володимир Овсійчук усе своє творче життя розгадує його. З кожною його науковою працею усе чіткіше насвітлюється сюжетна, колоритна своєрідність малярського твору, яка і канонічно біблійна, і, заодно, українська народна, начебто синтез народного світобачення і світогляду в одній площині, а в іншій — чіткий християнський зміст. Дослідник любувався таким дивосплетінням, яке може виражати з доволі високою підготовкою чи практикою художник.

Проникнутий наявністю великого числа образів у живому побутуванні, не лише у церквах, а в оселях, розповісти про них, створивши своєрідні історико-мистецькі нариси, В. Овсійчук задумав з одним із найповажніших знавців української мистецької культури, зокрема іконопису, відомим скульптором, Лауреатом Національної премії ім. Т. Шевченка, професором Дмитром Кривавичем. І їм це вдалось. У 2000 р. вийшла друком книга їх спільного авторства — «Оповідь про ікону», яка одразу ж і розійшлася із книжкових прилавків.

Відомий український мистецтвознавець, художник-графік з Америки Святослав Гординський напрочуд проникливо окреслив процес ікономалювання в Київській державі: «У Києві це мистецтво

впродовж XI—XII століть перейшло своєрідну еволюцію, злокалізувалося і частинно позбулося свого грецького характеру...» [4, с. 4]. Розкриваючи шлях ікони в Україні, її стильові ознаки, фабулу, вчені простежили особливості становлення неповторності власного стилю, мистецької пластичності, колористики і особливо сюжетної канви. Вони підкреслили неодмінність появи у змісті ікони суспільних колізій, на які була багата українська історія: «Ікона вбирала думки і почуття, — акцентують автори, — простого народу. Відбиваючи його естетичні смаки й культурний рівень...» [4, с. 5].

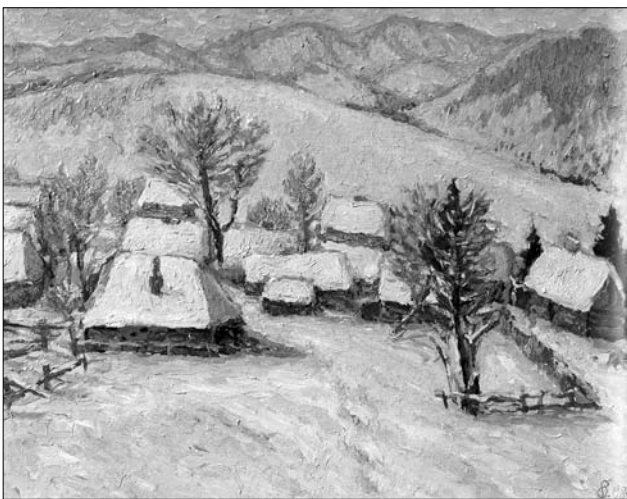
Художньо-стильові засоби, сюжетність ікони пульсувала в контексті суспільно-політичних ситуацій. Зображення на іконі, окрім біблійних достоянств, викликали у прихожанина впевненість за себе, за свою історію і грядущу долю. Святі були наділені іпостасю захисників духовного і життєвого українського простору. Дослідники мистецтва ікони України окреслюють періоди розвитку ікономалювання за стильовими і змістовими ознаками. Зокрема ренесансному періоду був притаманний іконний образ, сповнений добра, гуманізму, добротності, святості, що відповідало епосі Відродження в українській історії.

Козацькі визвольні війни, відвоєвана державність, як гетьманська Україна, надали войовничого, героїчного імпульсу в іконописанні. Образ «Христа Пантократора» втілював у собі героїчну епоху і, за словами вчених, «поставав як могутня організована сила, як героїчний цілісний монумент...».

Щиро прагнучи розквіту своїй державі, Маєстро Володимир Овсійчук так само щиро дивувався (в чому, певне, наївність через ідеалізм прагнень) відсутності патріотизму в керівників держави, яким, як виглядає з їхніх дій, цілковито байдужа доля народу, його культури та історії. Майже все національне занапащене при повному домінуванні російськості майже в усіх сферах життя, і при цьому ще більше намагаються підсилити такий стан. Якийсь фатум завис над українцями, коли при вищій владі опиняються особи з космополітичними, а, точніше, проросійськими поглядами, доводячи українську перспективу до безвиході. Маєстро не хоче зрозуміти самих людей, які обирають на керівні посади в державі настільки малограмотних з фарисейською вдачею осіб, а тоді самі ж обурюються. А ще біль-

Іл. 7. Володимир Овсійчук (другий справа) у товаристві Петра Павлюка, Богдана Стельмаха, Богдана Пошви, Анатолія Карася, Степана Павлюка, Луки Павлюка, 2004-й рік

Іл. 8. «Засніжена Волосянка». Живопис В. Овсійчука

ше доводить його до відчаю відсутність консолідації національно-патріотичних лідерів, їхня тактична обмеженість, чванькуватість і політична виснаженість. Багатьом із них уже пора б звільнити високе політичне поприще і зайнятись більш відповідною для них і без шкоди для політичного процесу працею (іл. 7).

Викликає захоплення обізнаність Володимира Овсійчука з новітніми дослідницькими тенденціями і науковими напрацюваннями. Інформаційних джерел у Маестро без числа — кожен із його знайомих намагається бути чимось корисним, і насамперед літературою. Безкінечне листування також приносить йому інформацію. І від цього він щасливий, бо спілкування для нього, а ще з щирим і обізнаним співбесідником — понад усе.

Цікаво, що він добре орієнтувався не лише в науковій професійній сфері, й мав свою оцінку літературного процесу, і не лише вітчизняного.

Особливо тонко відчував музичні тенденції. І не дивно, адже Маестро готувався бути оперним виконавцем. Відновлення духовних, моральних, а навіть творчих сил відбувалося в sacramentalний спосіб — майже ритуальне слухання класичної музики.

Його творче дозвілля поза любуванням музикою, відвідуванням ретроспективних виставок сучасних художників, пізнавальних подорожей було пов'язане з малюванням. Небагато сучасників знає, що Овсійчук творив свій світ у художніх образах. Побачити В. Овсійчука з мольбертом було звичним, але оглянути малярські полотна мало можливість лишень його товариське середовище. На виставковій оглядині не подавався не тому, що не було що запропонувати, а виключно через те, що від себе вимагав більшої досконалості малярської майстерності. Не погоджувався з доброю оцінкою його малярської культури відомих художників, завжди застерігаючи, що це чи інше полотно слід підправити. І сотні полотен малярського наробку стелажувались у кімнаті, які могла оглянути лише близька людина.

Якось у засніжену зиму вибрались із Овсійчуком у моє рідне село Волосянку. Зачарований ландшафтом, просто непорочно білосніжністю, Маестро одразу розчолив мольберт і заходився вкладати бачення на полотно (іл. 8). Мені відоме почуття заповзятливості, але настільки ненаситне спостерігав чи не вперше. І, як результат, — однією з декількох картин, як виплеск насаги художника, люблюся щодень у власній квартирі.

Тонке відчуття мистецької творчості, незалежно від жанру, бо талановитий прояв одразу помітний, вважав Овсійчук своєю ненав'язливістю, органічним і своєрідним доповненням, навіть наповненням існуючого культурного наробку. Його слово було вагоме всюди, бо воно щире, відверте, професійне і обов'язково доброзичливе. Його думкою дорожили не лише художники, скульптори, архітектори чи вчені, а й музиканти, оперні виконавці і постановники, театральні актори, керівники народних ансамблів та ін. І завжди він дотримувався життєвого кредо — ніколи не лукавити, але й ніколи не завдавати безпідставно людині страждання, не бути циніком, ніколи не поступатися національною гідністю і високою вимогою до явищ культури. Адже в цьому закладена суть життя, мотивація формування особистості з гуманістичним світоглядом, для якої су-

голосні національна культурна спадщина з цивілізаційним надбанням.

До щему в серці окреслене експресивне висловлювання дійсно національної гордості — Дмитра Павличка — про творчість, громадську поставу Овсійчука після його прочитання монографії «Українське малярство Х—XVIII ст. Проблеми кольору». На його думку, творчість В. Овсійчука реально утверджує національну велич України у світі високою професійністю і незборимою любов'ю до історії й культури свого народу.

Маєстро Овсійчук був одержимий пізнавальною пристрастю культурного, творчого генія українців, талантом якого користувались окупаційні режими, полишаючи поза увагою таку естетичну категорію, як пошанівок.

Та наш митець був пошанований гідно. У 2009 році Володимир Антонович нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V, а в 2015 році — IV ступенів та ювілейною медаллю «20 років незалежності України» (2011 рік), (іл. 9).

26 липня 2016 року перестало битися серце великої Людини, великого Вченого, великого Українця. Та він, наш Володимир Антонович, з нами назавжди. 10 жовтня 2024 року в Музеї етнографії та художнього промислу ІН НАН України відбулося відкриття виставки: Малярство Володимира Овсійчука «Світ як дорогоцінність». 10—11 жовтня в Інституті народознавства НАН України пройшла наукова конференція, приурочена до 100-ї річниці від дня народження вченого «Володимир Антонович Овсійчук: Людина і Вчений (дослідницькі вектори, тексти і контексти)». У роботі конференції взяла участь вчені 17 наукових установ України. 24 жовтня продовжились заходи з вшанування 100-ї річниці від дня народження вченого, педагога та митця Володимира Овсійчука, організовані Інститутом народознавства НАН України та Львівською національною академією мистецтв. З цієї нагоди у ЛНАМ відбулося відкриття виставки студентських робіт учнів В. Овсійчука «Колір як життєвий струмінь».

Підсумовуючи, хочеться зазначити, що мистецтво відноситься до тих вагомих складових, без яких

Іл. 9. Степан Павлюк вручає нагороду Володимирі Овсійчуку

не мислиться існування людської цивілізації; кожне людське групування на своєму історичному шляху мало осіб, які виразно, поштиво й усвідомлено, в особливий спосіб сприймали красиве, естетичне і відтворювали це спостереження різними засобами у побутовій сфері.

Кожна із сучасних націй наполегливо вивчає своєрідність свого національного малярського письма, щоб долучитися своїм ... до безмежжя художньої культури, що стало скарбницею людства. Якраз Людства, а не окремої особи чи нації. У той же час мистецько-культурні набуток формувались локалізовано окремими людськими спільнотами і зі своїм естетичним виразом, барвистістю, формальними ознаками тощо.

На загал цілеспрямованість Володимира Антоновича Овсійчука була зосереджена на якомога повнішому розкритті української мистецької стилістики у контексті світової художньої культури. Цим він був одержимий.

1. Овсійчук Володимир. *Олекса Новаківський*. Львів, 1988. 234 с.
2. Овсійчук Володимир. *Класицизм і романтизм в українському мистецтві*. Львів, 2001. 448 с.
3. Овсійчук Володимир. *Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури*. Львів, 2008. 416 с.
4. Овсійчук Володимир, Кравич Дмитро. *Оповідь про ікону*. Львів, 2000. 396 с.